

STORTINGET

Innst. 341 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
frå næringskomiteen

Prop. 87 LS (2025–2026)

Innstilling frå næringskomiteen om Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning)

Til Stortinget

Innleiing

I proposisjonen foreslår Nærings- og fiskeridepartementet endringer i lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) for å gjennomføre endringer i protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol (ODA) av 2. mai 1992 i norsk rett.

Det blir også bedt om Stortingets forhåndssamtykke til å delta i EØS-komiteens beslutning om å innlemme to prosedyreforordninger om offentlig støtte i EØS-avtalen, samt Stortingets samtykke til å inngå avtale om å endre ODA protokoll 3 del II.

ODA protokoll 3 del II er gjennomført i norsk rett i forskrift 2. januar 2023 nr. 3 om EØS-prosedyreregler for offentlig støtte § 1. Den endrede ODA protokoll 3 del II vil gjengi prosedyreforordningen i EØS-tilpasset form. Lovforslaget går ut på at del II til protokoll 3, slik den lyder etter endringen, gjøres til norsk lov gjennom en henvisning i støtteprosessloven. Det innebærer at prosedyrereglene i norsk rett ikke lenger reguleres i forskrift, men flyttes opp på lovs nivå.

I proposisjonen er det videre omtale av bakgrunnen for lovforslaget (kapittel 2), gjennomføring av prosedyreforordningen i norsk rett (kapittel 3), nærmere om

innholdet i prosedyreforordningen (kapittel 4), utkast til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av revidert prosedyreforordning og inngåelse av avtale om endring av ODA protokoll 3 del II (kapittel 5), konstitusjonelle forhold (kapittel 6), økonomiske og administrative konsekvenser (kapittel 7), konklusjon og tilråding (kapittel 8) samt merknader til bestemmelsene (kapittel 9).

Behandlinga i komiteen

Som ledd i komiteens behandling av saken ble det åpnet for skriftlige innspill. Det kom to innspill. Innspillene er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Trond Giske, Ruth Mariann Hop, Tobias Hangaard Linge, leiaren Rune Støstad og Solveig Vitanza, frå Framstegspartiet, Tor André Johnsen, Stig Even Lillestøl, Marius Arion Nilsen og Bengt Rune Strifeldt, frå Høgre, Erlend Larsen og Bård Ludvig Thorheim, frå Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, frå Senterpartiet, Geir Pollestad, frå Raudt, Synne Høyforsslett Bjørnbæk, frå Miljøpartiet Dei Grøne, Une Bastholm, og frå Kristeleg Folkeparti, Harry Valderhaug, viser til Prop. 87 LS (2025–2026) Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning), der regie-

ringa føreslår endringar i lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven) for å innføra to prosedyreforordningar om offentlig støtte i EØS-avtalen.

Komiteen viser til at prosedyreforordninga fastset kva for saksbehandlingsreglar ESA og nasjonale styresmakter skal følgja ved behandling av saker om offentlig støtte. Forordninga er knytt til EUs felles regelverk som skal hindra at nasjonale eller lokale styresmakter tilgodeser enkelte føretak eller næringar på ein måte som påverkar samhandelen og konkurransen negativt.

Komiteen merkar seg at lovforslaget inneber at prosedyrereglane i norsk rett ikkje lenger vert regulerte i forskrift, men vert flytta opp på lovnivå.

Komiteen registrerer at dei materielle lovendingane som følgjer av den reviderte prosedyreforordninga, inneber å gi ESA, overvåkingsorganet i EFTA, kompetanse til å innhenta opplysningar frå føretak, og ilegga tvangsmulkt og bøter direkte overfor føretak ved brot på denne opplysningsplikta. I tillegg vil ESA få tilgang til å avvise klager.

Komiteen viser til at samtykkedelen av proposisjonen vert handsama i Innst. 340 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at et viktig formål med forordningen er å effektivisere saksbehandlingen. Den gir ESA adgang til å avvise klager dersom minstekrav til hvilken informasjon klagen skal inneholde eller klagers konkurransemessige tilknytning til saken ikke er oppfylt. Klagesaksbehandlingen i støttesaker er ofte ressurskrevende både for ESA og for norske myndigheter. I tillegg til at innlemmelse vil spare ressurser hos ESA og norske myndigheter, er det en forutsetning for en velfungerende EØS-avtale at det er like konkurransevilkår i hele EØS-området og at de to håndhevsorganene har de samme virkemidlene. Å ivareta våre forpliktelser i det europeiske samarbeidet og redusere etterslepet på EØS-relevante rettsaker er viktig.

Flertallet viser til at det er viktig at Norge følger opp med en modernisering av regelverket om offentlig støtte, som vil legge til rette for mer effektiv håndheving og bidra til å avdekke og forhindre ulovlig støtte i EU. Dette vil bidra til å sikre norske bedrifter like konkurransevilkår som europeiske konkurrenter i det indre markedet. Det kan også bidra til å motvirke ødeleggende subsidiekappløp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til merknader i Innst. 340 S (2025–2026). Etter en helhetsvurdering mener disse medlemmer det ikke er riktig å slutte seg til innhold-

et i prosedyreforordningen. Disse medlemmer vil derfor gå mot de lovendinger som er foreslått, og samtykket til de aktuelle beslutningene i EØS-komiteen om innlemmelse av aktuelle direktiver og rettsaker i EØS-avtalen.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt støttar ikkje forslaga til endring i støtteprosesslova. Lovendinga inneber ei uakseptabel suverenitetsavståing ved at overvåkingsorganet ESA og EFTA-domstolen blir gitt myndigheit i saker om statsstøtte til å pålegga opplysningsplikt og vedta økonomiske sanksjonar med direkte verknad i Noreg.

Desse medlemmene viser til at ESA og EFTA-domstolen etter dette forslaget vil få utvida myndigheit i kontrollen av offentlig støtte i Noreg, slik EU-kommisjonen og EU-domstolen har i EU-landa.

Desse medlemmene viser vidare til at prosedyreforordninga har reglar som vil styrka ESA sin innverknad på norske domstolar. ESA får rett til på eige initiativ å gi skriftlege merknader til ein nasjonal domstol i saker om offentlig støtte. ESA kan også gi munnleg innlegg dersom domstolen aksepterer det. Dermed blir ESA ein aktør i norske domstolar i slike saker. ESA kan for å utarbeida merknadene sine dessutan be norske domstolar om å oversenda dei dokumenta domstolen har i saka. Dette skaper utfordringar for handtering av informasjon som er underlagd teieplikt og spørsmål om rettssikkerheita til partane.

Desse medlemmene peikar på at ESA skal kunna pålegga ei opplysningsplikt og innhenta sensitive opplysningar direkte frå føretak i Noreg, medrekna kommunar og fylkeskommunar. Dette er eit inngrep i lokaldemokratiet. Særleg for mindre føretak kan det dessutan bli ei stor belastning å skaffa dei opplysningane ESA pålegg.

Desse medlemmene er svært kritisk til at ESA også skal få myndigheit til å ilegga norske føretak bøter, medrekna kommunar og fylkeskommunar, dersom dei ikkje følgjer pålegg om å gi ESA opplysningar. Dette kan dreia seg om store summer med dagbøter inntil fem pst. av den daglege omsetninga. Desse medlemmene viser til at norske styresmakter i 2014 tok initiativ til ei tilpassing i forordninga der boteleggingskompetansen skulle leggest til eit nasjonalt organ i staden for ESA, men at EU avviste ei slik løysing. Desse medlemmene meiner at regjeringa burde gjort greie for kvifor det var ønske om å legga boteleggingskompetansen til eit nasjonalt organ.

Desse medlemmene understrekar at ESA med den reviderte prosedyreforordninga kan ha ei endå tettare oppfølging av EUs forbod mot såkalla konkurransevridande støtte, og overprøva norske styresmakter sine politiske prioriteringar.

Desse medlemene peikar på at EFTA-domstolen med dette får full domsmyndigheit i saker som gjeld ESAs bøter. Domstolen kan oppheva, redusera eller auka gebyret eller tvangsmulkt som er ilagt. Rettssaker om dette kan ikkje førast for norske domstolar, men må fremmast for EFTA-domstolen i Luxembourg. Dette gjer prosessen meir krevjande for dei føretaka det gjeld, og svekker rettssikkerheita.

Desse medlemene er dessutan kritiske til at prosedyreforordninga gir ESA eit nytt middel i handhevinga av statsstøttereglane med såkalla sektorundersøkingar. ESA kan dermed undersøka støtteordningar i ein heil sektor når dei mistenker brot på EØS-reglane.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt mener innføringen av forordningene og de tilhørende lovendringene som regjeringen legger opp til i proposisjonen, innebærer vesentlig myndighetsoverføring til ESA. Disse medlemmer understreker at det å gi ESA adgang til å pålegge norske foretak omfattende opplysningsplikt, samt ilegge bøter og tvangsmulkt, er en skjerping av kontrollen med norske aktører og en vesentlig utvidelse av ESAs rolle. Disse medlemmer vil derfor ikke støtte de foreslåtte endringene i støtteprosessloven, og vil heller ikke gi støtte til samtykkedelen av proposisjonen.

På bakgrunn av overnevnte forhold mener disse medlemmer at saken må behandles som en suverenitetsavståelse etter Grunnloven § 115.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne, fremhever at det ikke er et hensiktsmessig alternativ å fortsatt avvente innlemmelse av forordningen. I tillegg til at innlemmelse vil spare ressurser hos ESA og norske myndigheter, er det en forutsetning for en velfungerende EØS-avtale at det er like konkurransevilkår i hele EØS-området, og at de to håndhevingsorganene har de samme virkemidlene. For norske bedrifter som mottar støtte, er det en ulempe at det er så enkelt å klage på støtten de har fått. Klager om ulovlig støtte og risiko for ev. tilbakebetaling av støtten skaper usikkerhet og er en konkurranseulempe i forhold til bedrifter i EU, hvor det er strengere vilkår for slike klager. Ulikheten skaper forskjellige konkurransevilkår i EØS-området.

Flertallet viser til at ESA kun kan be om informasjon fra selskaper der det er nødvendig for å opplyse saken. Hvis selskapet ikke gir informasjon, eller gir feil eller villedende informasjon, kan ESA gi overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Det er strenge vilkår for å kreve informasjon og ilegge sanksjoner.

Flertallet viser til at Kommisjonen bare har brukt muligheten til å be om informasjon i ett sakskom-

pleks – i en stor skattesak hvor de undersøkte om skattemyndighetene i noen EU-land ga ulovlig støtte til Starbucks, Fiat, Apple og Amazon ved å avtale ulovlig lav skatt. Kommisjonen har siden 2013 aldri benyttet adgangen til å ilegge sanksjoner etter de nye bestemmelsene.

Flertallet viser til at støtteprosessloven fra 2022 gir norske myndigheter adgang til å be om informasjon også fra private i saker om offentlig støtte. Norske myndigheter har derfor nå rettslig grunnlag for å innhente og videreformidle opplysninger fra norske bedrifter som ESA trenger i sin saksbehandling. Hvis norske myndigheter innhenter opplysningene fra bedriftene, vil ikke ESA ha grunnlag for å innhente informasjon. Videre vil flertallet vise til at ESAs adgang til å ilegge tvangsmulkt eller gebyrer dermed er en sikkerhetsventil dersom aktører ikke retter seg etter norske pålegg. Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet legger i sin uttalelse vekt på at myndighetene er i bedre stand til å opplyse saker om offentlig støtte enn tidligere, og at norske myndigheter nå i stor grad kan påvirke når ESA vil kunne benytte myndigheten i prosedyreforordningen. Flertallet viser videre til at Kommisjonen aldri har ilagt sanksjoner selv om de har hatt myndigheten siden 2013, noe som viser at myndigheten er begrenset.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen vert fremja av medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Høgre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti.

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står ovanfor, og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak til lov

om endringer i støtteprosessloven
(gjennomføring av revidert prosedyreforordning)

I

I lov 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte gjøres følgende endringer:

I § 4 første ledd skal uttrykket «overvåkingsorgan» endres til «overvåkningsorgan».

§ 4 andre ledd bokstav d skal lyde:

d. anses som eksisterende støtte etter artikkel 17 i del II av Protokoll 3 til ODA

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a *Prosedyreregler for offentlig støtte*

Del II i Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) protokoll

3 om oppgaver og myndighet for EFTAs overvåkningsorgan i forbindelse med statsstøtte gjelder som lov.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 26. mai 2026

Rune Støstad

leiar

Ingrid Fiskaa

ordførar